

Liperi

Arviointikertomus vuodelta 2019

Sisällysluettelo

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS
  - 1.1 Puheenjohtajan katsaus 2019
2. Tarkastuslautakunta ja tarkastustoiminta
  - 2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät
  - 2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja jäsenten esteellisyys
  - 2.3 Tarkastuslautakunnan toiminta
  - 2.4 Arviointikertomuksen lähtökohdat
3. EDELLISEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN PERUSTEELLA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI
  - 3.1 Arviointikertomus 2018
  - 3.2 Toimenpiteiden arviointi
4. TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET
  - 4.1. Kuntastrategian ja talousarvion tavoitteet
  - 4.2 Talouden tavoitteet
  - 4.3 Keskushallintopalvelut
    - 4.3.1 Työllisyyden edistäminen
    - 4.3.2 Henkilöstötilinpäätös
  - 4.4 Hyvinvointipalvelut
  - 4.5 Elinympäristöpalvelut
  - 4.6 Kuntakonserni
5. YHTEENVETO, EHDOTUS JATKOTOIMENPITEIKSI ALLEKIRJOITUKSET
  - 5.1 Yhteenveto
  - 5.2 Ehdotus jatkotoimenpiteiksi
  - 5.3 Allekirjoitukset

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2019

- Kunnan tarkastuslautakunnan rooli on oikeastaan toimia kunnan toiminnan omanatuntona.
- Tarkastuslautakunta on kokoontunut 11 kertaa tilivuoden 2019 tarkastusta ja arviointikertomuksen laadintaa varten.
- Tarkastuskertomukseen kirjattujen huomioiden on tarkoitus johtaa huomiota saaneen prosessin korjausliikkeeseen, mutta joistakin prosesseista kuten muun muassa tavoiteasetannasta ja talousarviomuutoksista on jouduttu huomauttamaan toistamiseen.
- Olemme tarkastuslautakunnassa ymmärtäneet, että taloushallinnon raportointi on kunnassamme päivittäin ajantasainen ja vastuuvirkamiesten käytettävissä, mutta silti jotkut suuret budjettiylitykset ovat jääneet viemättä budjettimuutoksena valtuuston päätettäväksi tilikauden aikana.

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2019

- Kun kuntamme taloudellinen asema ei ole valtakunnassa, eikä maakunnassakaan aivan kärkipäässä, niin huolellisella taloudenpidolla ja päämäärätietoisella strategialla ja sen toteuttamisella tuohon kärkipäähän voisi olla päästävissä.
- Myönteisenä kehityksenä oikeaan suuntaan on se, että kunnanhallitus on perustanut talouden tasapainottamistyöryhmän kunnan talouden ohjaamiseksi ja kriisikuntakriteerien väistämiseksi.
- Kunnalla on kuntalain 37§ mukaan oltava kuntastrategia, jonka pitäisi ohjata luomaan kunnan toiminnan tavoitteita.
- Kuntalain 37§:n mukaan strategiaa olisi tarkistettava vähintään kerran valtuustokaudella, mutta laki ei kiellä tarkistamasta toiminnan tavoitteiden yhteyttä strategiaan vuosittain esim. talousarvion laadinnan yhteydessä.

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2019

- Kun viime tilikauden tarkastuksen yhteydessä on käynyt ilmi, että Liperin kuntastrategiasta on johdettu vain kolme valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta ja näissäkään ei ole tulosten mukaan aivan onnistuttu. Herää kysymys, kumpi ei toimi, kuntastrategia vai talousarviotavoitteet?
- Pääosin kunnan ja sen virkakoneiston toiminta on hyväksyttävissä ja puutteiden osalta arviointikertomus sisältää huomiot toiminnan kehittämiseksi.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja kiittää kunnan johtoa, virkamieskuntaa hyvästä yhteistyöstä, tarkastuslautakunnan jäseniä, KPMG:n tilintarkastajia ja kouluttajaa.

Martti Jormanainen,
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Valtuusto on kuntalain 14 luvun 121 §:n mukaan asettanut tarkastuslautakunnan toimikaudekseen hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja jäsenten esteellisyys

Varsinainen jäsen	Varajäsen
PJ, Pesonen Raimo 16.12.2019 asti PJ, Jormanainen Martti 16.12.2019 alkaen	Jormanainen Martti 16.12.2019 asti Pesonen Raimo 16.12.2019 alkaen
VPJ, Melkko Satu	Kortelainen Timo
Parviainen Kosti	Turtiainen Netta
Rummukainen Keijo	Jetsonen Anne
Tikka Tiina	Holopainen Ilpo
Wiren Vappu	Sorsa Maaret

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole esteellisyysäännöksistä johtuen osallistuneet arviointiin seuraavilta osin:

Kosti Parviainen

- Lipertekin Yrityskiinteistöt Oy ja Lipertek Oy.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Kaisa Lappalainen KPMG Oy Ab:sta. Hallinnon ja talouden tarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, josta vastuullisena tilintarkastajana on toiminut Kaisa Lappalainen JHT, HT.

2.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta

Tarkastuslautakunta on 31.10.2019 (§ 57) saattanut sidonnaisuusilmoitukset kunnanvaltuustolle tiedoksi. Edelleen kunnanvaltuusto on merkinnyt ilmoituksen tiedokseen 11.11.2019 (§67)

Tarkastuslautakunta on osallistunut seuraaviin koulutuksiin:

- 16.3.2020 Arviointikertomuksen laatimisen tuki, Henrik Pekkala, KPMG
- 6.4.2020 Vinkkejä arviointikertomuksen laatimiseen, Henrik Pekkala, KPMG

Arviointia varten kuultiin seuraavia viranhaltijoita:

Aihe	Kuultava henkilö	Pvm.
Kunnan talouskatsaus 2/2019 ja toteuman seuranta	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	19.9.2019
Siun Soten maksuosuus.	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	19.09.2019
Kuntastrategian toteutuminen v. 2019 ja toteutussuunnitelma v. 2020,	Hannele Mikkonen, kunnanjohtaja	31.10.2019
Tutustuminen Lipertekin toimitilaan	Mika Hyttinen, Lipertek Oy:n tj	12.12.2019
Vuoden 2019 talousarvion ennakointi ja muutokset	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	12.12.2019
Yläkouluhankkeen tilanne	Tommi Hirvonen, tekninen johtaja	12.12.2019
Vuoden 2019 tilinpäätöksen ennakkotiedot	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	21.1.2020

Aihe	Kuultava henkilö	Pvm.
Hyvinvointipalveluiden kuuleminen	Riitta Lappalainen, Hyvinvointijohtaja	16.3.2020
Elinympäristöpalveluiden Kuuleminen	Kari Tanskanen, tekninen johtaja	7.4.2020
Henkilöstötilinpäätös	Mari Pitkänen, Henkilöstöpäällikkö	7.4.2020
Kunnan tilinpäätös 2019	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	8.4.2020
Kuntakonserni	Pellervo Hämäläinen, talousjohtaja	8.4.2020
Kunnanhallitus	Mira Karjalainen, Kunnanhallituksen puheenjohtaja Hannele Mikkonen, kunnanjohtaja	28.4.2020

2.4 Arviointikertomuksen lähtökohdat

Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohtana on Liperin kunnan tilinpäätös 2019

- ✓ Kunnan taloudellisen tilanteen seuraaminen
- ✓ Sitovien tavoitteiden toteutuminen
- ✓ Henkilöstötilinpäätös

Lisäksi tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena ovat olleet

- ✓ Ajankohtaisia talousarvion ulkopuolisia asioita
- ✓ Edellisten arviointikertomusten käsittely ja hyödyntäminen

3. EDELLISEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN PERUSTEELLA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

3.1 Arviointikertomus 2018

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2018 arviointikertomuksen kokouksessaan 15.5.2019 (§ 34).

Arviointikertomus annettiin valtuustolle tiedoksi 27.5.2019 (§ 31)

Arviointikertomuksen lopussa tarkastuslautakunta pyysi kunnanhallitukselta vastineen kahteen arviointikertomuksessa esiin nostettuun havaintoon.

Kunnanhallitus antoi vastineen 23.9.2019 (§ 190) arviointikertomuksessa esiin nostettuihin havaintoihin.

3.2 Toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta kysyi, miten kunnanhallitus pyrkii varmistamaan, että määrärahamuutokset haetaan talousarviovuoden aikana?

Voimassa olevan talousarvion tulee huomioida tiedossa olevat muutokset täysimääräisinä ja todennäköiset muutokset varovaisuuteen perustuvan arvion mukaisina. Voimassa olevan talousarvion tulisi talousarviovuoden aikana olla paras ennuste tilinpäätöstoteumasta.

Kunnanhallitus on käsitellyt vuoden 2018 poikkeamat valtuuston nähden sitovissa tavoitteissa 15.4.2019 (§ 96) ja vienyt ne valtuuston hyväksyttäväksi 27.5.2019 (§ 29).

Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden ja määrärahojen tasoa muutettiin vuoden 2019 talousarvioon. Aiemmin lähes kaikki talousarviokirjan tavoitteet ovat olleet valtuustoon nähden sitovia ja määrärahoissa valtuustotason sitovuus on ollut varsin matalalla tasolla. Esimerkiksi vuoden 2018 tulosaluekohtaiset määrärahojen olennaiset ylitykset eivät olisi olleet olennaisia, jos tarkastelu olisi tehty palvelualueetasolla, jolloin määrärahansa alittavat tulosalueet olisivat tasapainottaneet kokonaisuuden. Myöskään koko kunnan tasolla talousarvioon varatut käyttötalouden ja investointiosan määrärahat eivät ylittyneet. Tästäkin huolimatta vuoden 2018 merkittävät alitukset ja ylitykset olisi tullut viedä talousarviomuutoksina valtuustoon vuoden 2018 aikana.

Tarvittavien talousarviomuutosten hakemiseen talousarviovuoden aikana kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota sekä käyttötalous- että investointiosassa. Tarvittaessa talousarviomuutokset viedään talouskatsauksien ulkopuolella vielä joulukuun valtuustoon.

3.2 Toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta kysyi, miten kunnanhallitus varmistaa, että hankintalakia noudatetaan?

Elinympäristöpalvelut ovat lisänneet yhteistyötä Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa suuremmissa kilpailutuksissa. Pienhankinnat hoidetaan pääosin Cloudian pienhankintaportaalin kautta. Kunnan erilliset hankintastrategia ja hankintaohje tulisi yhdistää ja samalla päivittää, vaikka kumpikaan ei ole vielä kovin vanha. Hankintastrategia on hyväksytty valtuustossa tammikuussa 2016.

Keväällä 2019 Liperissä järjestettiin hankintakoulutusta erityisesti sopimushallinnasta ja lisäksi hankinnat ovat olleet esillä tietoiskujen muodossa esimiestunneilla. Hankintatietoisuutta pyritään pitämään yllä säännöllisillä koulutuksilla ja infoilla.

Hankinnoissa tärkeintä olisi ennakointi kaikilla tasoilla ja uuteen hankintaan tulisikin varata aikaa vähintään puoli vuotta.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnanhallitusta siitä, että lautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa esille ottamien päähavaintojen pohjalta on pääosin ryhdytty toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, ettei tarvittavien talousarviomuutosten hakemiseen talousarviovuoden aikana kiinnitetty riittävästi huomiota.

4. TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET

4.1. Kuntastrategian ja talousarvion tavoitteet

Kunnan toiminnalle ja taloudelle asetettavista keskeisistä tavoitteista päättää kuntalain mukaan kunnanvaltuusto. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden vuositavoitteet.

Kunnan toimintakertomuksessa vuodelta 2019 on esitetty kunkin tavoitteen toteutuminen. Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu toimintakertomuksessa esitettyihin toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointiin ja viranhaltijoiden kuulemiseen. Alla on käyty läpi valtuuston nähden talousarvion sitovat toiminnan ja taloudellinen toteumat.

Strategia-sarakkeessa on esitetty tarkastuslautakunnan arvio mistä strategian pääteemasta toiminnan tavoite on johdettu.

4.1. Kuntastrategian ja talousarvion tavoitteet

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2018-2021 asetettiin seuraavat tavoitteet:

- ✓ Asukasluvun kasvu 30 henkilö/vuosi
- ✓ Tuotannollisten työpaikkojen viiden prosentin kasvu vuosittain
- ✓ Nuorisotyöttömyys yhden prosenttiyksikön pienempi kuin edellisvuonna

Valtuuston nähden sitovat kuntakonsernin toiminnan kokonaistavoitteet 2019:

- ✓ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen valtakunnallisten tavoitteiden suuntaan
- ✓ Nuorisotyöttömyyden alentaminen
- ✓ Vuokratalojen asuntojen käyttöaste on loppuvuodesta 97%

Vuoden 2019 talousarviossa valtuuston nähden sitovia euromääräisiä tavoitteita ovat:

- ✓ Tilikauden yli/alijäämä
- ✓ Palvelualueiden toimintakatteet
- ✓ Investointeihin talousarviossa myönnetyn määrärahan kokonaissumma

4.2 Talouden tavoitteet

Tilikauden alijäämä jäi muutettua talousarviota pienemmäksi. Samoin investointien toteuma oli muutettua talousarviota pienempi. Keskushallinto- ja elinympäristöpalvelut pysyivät talousarviossa. Muutetun talousarvion toimintakate ylittyi hyvinvointipalveluissa 527 000 euroa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2019 poikkeamat kokouksessaan 6.4.2020 (§ 8).

Tilikauden 2019 alijäämä huomioiden taseeseen on kertynyt ylijäämää yhteensä 4,5 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta:

- ✓ **suosittelee, että talouden ennustamiseen kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota.**
- ✓ **edellyttää, että talousarviota koskevat muutokset viedään kunnanvaltuustoon tilikauden aikana.**

Sitovuustaso	TA 2019 (t€)	TP 2019 (t€)	Poikkeama (t€)	Tot-%	Arvio
Tilikauden ylijäämä	-1 000	-543	-457	54,3 %	Tilikauden alijäämä ennakoitua pienempi. Tuloverorekisterin käyttöönotto ongelma vaikeutti ennustettavuutta koko Suomessa.
Keskushallintopalveluiden toimintakate	-45 521	-45 213	-308	99,3 %	Talousarvio toteutui lähes suunnitellusti.
Hyvinvointipalveluiden toimintakate	-21 584	-22 111	527	102,4 %	Euromääräisesti merkittävä ylitys.
Elinympäristöpalveluiden toimintakate	1 932	2 238	-306	115,8 %	Talousarvio alittui.
Investoinnit yhteensä	3 375	2 952	423	87,5 %	Talousarvio alittui.

4.3 Keskushallintopalvelut

Siun sote

Kunnan toimintakulut yhteensä oli 77 milj. euroa, josta Siun soten maksuosuus oli 39 milj. euroa. Tämä on noin 51 %:a kunnan toimintakuluista.

Päätösten valmistelu

Kunnanvaltuusto on 26.8.2019 (§54) päättänyt siirtotilojen hankinnasta Liperin koulukeskukselle ja valtuuttanut Pohjois-Karjalan hankintatoimen tekemään hankintapäätöksen ja vuokrasopimuksen tiloista. Esittelytekstin mukaan vuosien 2020-2022 talousarvioon varataan määrärahat siirtokoulutilojen vuokramenoihin. Päätöksen esittelyistä ei käy ilmi kustannusarvio (euromääräinen hankinnan yläraja).

Tarkastuslautakunta

- ✓ kiinnittää huomiota tavoiteasetantaan. Tavoitteille asetettujen mittareiden tulee olla mitattavia.
- ✓ pitää erityisen tärkeänä omistajaohjauksen onnistumista Siun soteen liittyvässä päätöksenteossa.
- ✓ toivoo tarkempaa asioiden esittelyä kustannusarvioineen valtuuston päätösten tueksi.
- ✓ toteaa, että siirtotilojen perustamiskustannukset ovat noin 80 tuhatta euroa ja kuukausivuokra noin 20 tuhatta euroa.

4.3.1 Työllisyyden edistäminen

Kuntastrategiassa asetettu tavoite:

Tuotannollisten työpaikkojen viiden prosentin kasvu vuosittain.

Tehdyt toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

- Elinkeinopalveluiden uudistaminen.
- Lipertekin yritysneuvonta panostaa omaan yritysneuvontaan ja yritysten kontaktointiin.
- Yhteistyö Visit Karelian ja liperiläisten matkailualan yritysten kanssa.

Toimenpiteiden tulokset:

- Uusia yrityksiä perustettiin 87 ja lopetti noin 50.
- Teollisten työpaikkojen kasvu 29 työpaikkaa.

Tarkastuslautakunta:

- ✓ kiinnittää huomiota siihen, että kuntastrategiassa asetettua tavoitetta ei ole johdettu valtuuston nähden sitovaksi tavoitteeksi.
- ✓ Työttömyysaste oli 11,6 %, kun se edellisenä vuonna oli 10,7 %.

Toiminnan tavoite	Yhteys strategiaan	Toteuma	Arvio
Nuorisotyöttömyyden alentaminen Vuoden 2019 aikana kontaktoidaan työllisyyspalveluiden, hyvinvointipalveluiden ja etsivän nuorisotyön kautta 90 % alle 25-vuotiaista liperiläisistä nuorisotyöttömistä.	Nuorisotyöttömyys yhden prosenttiyksikön pienempi kuin edellisvuonna	Tavoitteen seurannan haasteeksi osoittautuivat tietosuojalliset ongelmat ja todettiin, että tietoa nuorten määristä ja kontaktoinneista ei voida tietosuojaan vuoksi siirtää ja seurantatieto ei ole luotettavaa. Myöskään työttömien liperiläisten määrää ei pystytä varmistamaan täydellisesti.	 Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.

4.3.2 Henkilöstötilinpäätös

Toimenpiteet sairauspoissaolojen vähentämiseksi:

- Työterveyshuoltoyhteistyön kehittäminen ja aktiivinen vuoropuhelu, seuranta
- Varhaisen tuen mallin päivitys
  - Hälytysraja poissaoloissa 15 pv => varhaisen tuen keskustelu
  - Mukautetun työn käyttöönotto entistä laajemmin
  - Jalkauttaminen yksiköittäin on aloitettu loppuvuonna 2019
- Esimiesten opastaminen/kouluttaminen
  - Karelia AMK valmennus + omat esimiesten ajankohtaiset tilaisuudet. Aiheina mm. hankaliin tilanteisiin puuttuminen, esimiehen oikeus hyväksyä/hylätä sairausloma, varhaisen tuen malli, puheeksiotto, esimiehen roolin merkitys

Sairauspoissaolopäivät pv suhteutettuna henkilötövuosiin	2017	2018	2019
Hallintopalvelut	23,3	20,4	23,3
Hyvinvointipalvelut	13,8	15,9	17,9
Elinympäristöpalvelut	19,4	16,6	25,4
Liperin kunta yhteensä	17,3	17,1	20,6

Vuonna 2018 oltiin valtakunnallisella tasolla, vuosi 2019 nousu oli suurta, HTV laskennassa on laskettu henkilön tosiasiallinen vuosityöaika (huomioi mm. osa-aikaisuudet)

Tarkastuslautakunta:

- ✓ kiinnittää huomiota sairauspoissaolojen kasvuun, vaikka tavoitteena oli sairauspoissaolojen vähentyminen.
- ✓ toteaa, että sairauspoissaolojen laskennalliset kustannukset vuonna 2019 ovat noin 1,8 milj. euroa.
- ✓ arvioi, että toimenpiteitä sairauspoissaolojen vähentämiseksi on tehty, mutta näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta ei voida arvioida vuoden 2019 osalta, koska tulokset ja vaikuttavuus näkyvät sitten kun toimenpiteet ovat jalkautuneet toimintaan.

3.2 Hyvinvointipalvelut

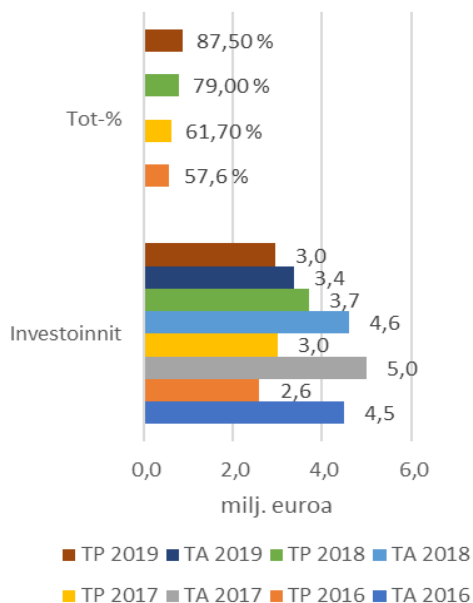
Tarkastuslautakunta

- ✓ kiinnittää huomiota tavoiteasetantaan. Tavoitteille asetettujen mittareiden tulee olla mitattavia.
- ✓ näkee hyvänä, että hyte-kannustimien käyttöönottovalmiuksia on aloitettu luoda, koska niillä on mahdollisesti vaikutusta tuleviin valtionosuuksiin.
- ✓ suosittelee, että toiminnan tavoitteita koskevat muutokset viedään kunnanvaltuustoon tilikauden aikana, mikäli tavoitteen mittavuuteen tulee muutoksia.
- ✓ palvelualueilla seurattiin talousarvion toteumista ja muutoksia tehtiin talousraportti 2:n yhteydessä. Tästä huolimatta talousarvio ylittyi 526 tuhatta euroa. Lautakunta on huolissaan palvelualueen talouden seurannan toimivuudesta, sillä talousarvion ylitys johtuu suurelta osin henkilöstökulujen lisäyksistä.
- ✓ suosittelee, että talouden ennustamiseen kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota.

Toiminnan tavoite	Yhteys strategiaan	Toteuma	Arvio
<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen valtakunnallisten tavoitteiden suuntaan</p> <p>Hyte-kertoimien pohjalla olevien prosessi- ja tulosindikaattoreiden läpikäynti ja toimenpiteiden suunnittelu korkeamman hyte-kertoimen saavuttamiseksi.</p> <p>Liperin kunnan seuraavassa hyte-mittauksessa saama pistemäärä on korkeampi kuin edellisessä mittauksessa. Lainsäädännöllisessä valmistelussa on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden ja indikaattoreiden valinta (ns. hyte-kannustin).</p>	<p>Asukasluvun kasvu 30 henkilö / vuosi</p>	<p>Koska sote-uudistusta ei hyväksytty edellisen hallituskauden aikana, ei myöskään hyte-kerroin (kannustin kunnille) edennyt suunnitellusti.</p> <p>Hyte-kertoimelle ei näin ollen laskettu enää vertailutietoja vuodelle 2019.</p>	 <p>Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.</p>

3.4 Elinympäristöpalvelut

Taulukko: Investointimäärärahaa on jäänyt käyttämättä vuosien 2016 – 2019 aikana.

Tarkastuslautakunta:

- ✓ suosittelee valtuustolle selvitystä siitä, miksi investoinnit eivät ole viime vuosina toteutuneet investointimäärärahan puitteissa.
- ✓ toivoo riittävää henkilöstöressurssia, jotta suunnitellut investoinnit saadaan toteutettua suunnitellusti.
- ✓ suosittelee, että talousarviossa asetetaan sitova toiminnallinen tavoite elinympäristöpalveluille. Vuonna 2019 tavoitteita ei ollut asetettu.
- ✓ esittää, että Investointien osalta määritellään strategiasta johdettu sitova elinvoimatavoite, esimerkiksi miten monta työpaikkaa tai kuinka paljon palvelujen kysynnän lisäystä ne voivat tuottaa tai saadaanko investoinneilla säästöjä käyttömenoihin tai esimerkiksi homekorjausten osalta sairaslomien vähentymisen ja elinikäisten sairauksien vähentämisen kautta.
- ✓ laajakaistayhteyksien kehittämiseen on talousarviossa annettu 100 000 euron määräraha, josta on käytetty 10 000 euroa. Tarkastuslautakunta toivoo aktiivisempaa otetta laajakaistayhteyksien kehittämiseksi.

3.5 Kuntakonserni

Valtuuston nähdn sitova toiminnan tavoite / taloudellinen tavoite	Yhteys strategiaan	Toteuma	Arvio
<p>Vuokratalojen asuntojen käyttöaste on loppuvuodesta 97 %</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vaajakäytöllä olevista kohteista luovutaan (myynti/purku) ➤ Asuntojen houkuttelevuutta parannetaan suunnitelmallisesti	<p>Asukasluvun kasvu 30 henkilö/vuosi</p>	<p>Vuokratalojen käyttöaste oli loppuvuonna 93,3 % (94,1 % v. 2018)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vajaakäytöllä olevia kohteita ei saatu vuoden aikana myytyä tai purettua • Koivutien rivitalokohteen julkisivuremontti valmistuu keväällä 2020 • Lisäksi Tehtaantien kerrostaloihin uusittiin vesikatko 2019 • Vuokrataloyhtiö valmisteli Valtiokonttorille hakemuksen aravalainojen lainaehtojen muutoksesta ja 500 000 euron tervehdyttämisavustuksesta yhtiön taloudellisen tilanteen helpottamiseksi. Lainaehtojen muutokset myönnettiin ja yhtiö sai ehdollisen 350 000 euron tervehdyttämisavustuksen. Avustuksen ehtojen mukaisesti kunnan tulisi antaa vuokrataloille yhteissummaltaan noin miljoonan euron lainat anteeksi.	<p></p> <p>Toiminnan tavoitteet lähes saavutettiin.</p>

Tarkastuslautakunta:

- ✓ Vaikka 97 % käyttöasteen talousarviotavoitetta ei saavutettu, vuokratalojen käyttöaste on 93,3 %, joka on alueelliseen tasoon verrattuna hyvä. Tyhjänä olevat asunnot pääsääntöisesti suuria asuntoja, joille ei ole ollut kysyntää.

5. YHTEENVETO, EHDOTUS JATKOTOIMENPITEIKSI ALLEKIRJOITUKSET

5.1 Yhteenveto

Tarkastuslautakunta on edellä esittänyt arvion kunnan ja kuntakonsernin vuoden 2019 toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

Tilivuoden 2019 arvioinnin yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että:

- ✓ vuoden 2019 talousarviossa vahvistetut toiminnan tavoitteet eivät pääsääntöisesti olleet mitattavissa.
- ✓ tavoitteille asetettujen mittareiden tulee olla mitattavia.
- ✓ talouden ennustamiseen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota.
- ✓ talousarviota koskevat muutokset tulee viedä valtuustoon tilikauden aikana.
- ✓ sairauspoissaolot ovat kasvaneet keskimäärin 3,5 päivää per työntekijä.
- ✓ kunnan tulos oli huomattavasti budjetoitua parempi.
- ✓ valtuuston nähden sitovien tavoitteiden määrittelyä on muutettu vuoden 2019 talousarvioon ja sitoviksi on määritelty keskeisimmät tavoitteet. Tarkastuslautakunta pitää kehitystä hyvänä.

***Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia
kunnan työntekijöitä Liperin kunnan hyväksi tehdystä työstä!***

5.2 Ehdotus jatkotoimenpiteiksi

Tarkastuslautakunta esittää, että kuntalain mukaisesti kunnanhallitus antaa vastineensa arviointikertomuksessa esiin nostettuihin havaintoihin ja selvityksensä niiden johdosta tehtäviin toimenpiteisiin 30.9.2020 mennessä:

Tarkastuslautakunta toistaa edellisten vuosien kysymyksen: Miten kunnanhallitus varmistaa, että määrärahatarpeet viedään valtuuston päätettäväksi ajantasaisesti?

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei talousarviotavoitteet olleet täysin johdettavissa kuntastrategiasta. Kumpi ei toimi, kuntastrategia vai talousarviotavoitteet?

5.3 Allekirjoitukset

Liperissä 14.5.2020

Martti Jormanainen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Satu Melkko
Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja

Kosti Parviainen
Jäsen

Keijo Rummukainen
Jäsen

Tiina Tikka
Jäsen

Vappu Wiren
Jäsen